

This training session is funded under the 'Rights, Equality and Citizenship Programme 2014-2020' of the European Commission.

Ένδικα μέσα και κυρώσεις σε υποθέσεις διακρίσεων: ενισχύοντας την αποτελεσματικότητα

Εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας κατά των Διακρίσεων

Σεμινάριο για Δικαστές και Εισαγγελείς

Θεσσαλονίκη, 09 Νοεμβρίου 2018

Ιωάννα Δερβισόπουλου

Δικαστής, Διοικητικό Δικαστήριο του **Darmstadt (Γερμανία)**,
Από 2006-2014 Εισηγήτρια στο Γραφείο του Γενικού Εισαγγελέα Kokott στο ΔΕΚ

1

Επισκόπηση

- Νομικό Πλαίσιο
- Ένδικα μέσα και κυρώσεις που προβλέπονται από τις οδηγίες κατά των διακρίσεων
- Νομολογία του ΔΕΚ

2

Νομικό Πλαίσιο

- Άρθ. 47 Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ: Κάθε πρόσωπο του οποίου παραβιάστηκαν τα δικαιώματα που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης, έχει δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου
- Άρθ. 19 ΣΛΕΕ: Δυνατότητα άσκησης ικανών μέσων παροχής έννομης προστασίας στους τομείς οι οποίοι εμπίπτουν στο δίκαιο της Ένωσης
- Οδηγίες κατά των διακρίσεων

3

Οδηγίες κατά των Διακρίσεων

- Συμμόρφωση
- Δικαίωμα προσφυγής (ατομικά/ένωση)
- Προστασία από θυματοποίηση
- Ενημέρωση/κοινωνικός διάλογος
- Φορείς Ισότητας
- Κυρώσεις: αποτελεσματικές, αναλογικές, αποτρεπτικές

4

Συμμόρφωση

- Άρθ. 23 Οδηγία 2006/54, Άρθ. 16 Οδηγία 2000/78, Άρθ. 14 Οδηγία 2000/43
 - Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κάθε αναγκαίο μέτρο για να διασφαλίζουν ότι κάθε διάταξη, νομοθετική κ.α, αντίθετη προς την αρχή της ίσης μεταχείρισης, καταργείται

5

Σχέση μεταξύ Εθνικού Δικαίου και Δικαίου της ΕΕ

- Υπεροχή του Ενωσιακού Δικαίου
- Άμεσο Αποτέλεσμα του Ενωσιακού Δικαίου
- Έμμεσο Αποτέλεσμα του Ενωσιακού Δικαίου
- Ευθύνη του Κράτους

6

Δικαίωμα σε Προσφυγή

- Άρθ. 17 παρ. 1 Οδηγία 2006/54, Άρθ. 9 παρ. 1 Οδηγία 2000/78, Άρθ. 7 παρ. 1 Οδηγία 2000/43
 - Τα Κράτη Μέλη διασφαλίζουν την ύπαρξη δικαστικών διαδικασιών για την πραγμάτωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις Οδηγίες
 - Δεν θίγουν τις εθνικές διατάξεις περί των χρονικών ορίων ασκήσεως αγωγής
 - Δικονομική αυτονομία των Κρατών Μελών
 - Αλλά: Αρχή της ισοδυναμίας και Αποτελεσματικότητας

7

Δικαίωμα σε Προσφυγή

- Αρχές της ισοδυναμίας και Αποτελεσματικότητας
- Απόφαση της 29^{ης} Οκτωβρίου 2009, C-63/08, Pontin
 - Απόφαση της 8^{ης} Ιουλίου 2010, C-246/09, Bulicke

8

Δικαίωμα σε Προσφυγή

- Δικαίωμα για ενώσεις: Άρθ. 17 παρ. 2 Οδηγία 2006/54, Άρθ. 9 παρ. 2 Οδηγία 2000/78, Άρθ. 7 παρ. 3 Οδηγία 2000/43
 - Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι ενώσεις μπορούν να κινήσουν, είτε εξ ονόματος του ενάγοντος/αιτούντος είτε προς υπεράσπισή του, και με την έγκρισή του, κάθε δικαστική ή/και διοικητική διαδικασία, προβλεπόμενη για την πραγμάτωση των υποχρεώσεων εκ της παρούσας οδηγίας.

9

Δικαίωμα σε Προσφυγή

- Οι Οδηγίες δεν εμποδίζουν τα Κράτη Μέλη να θεσπίζουν το δικαίωμα των ενώσεων να κινούν νομικές διαδικασίες χωρίς να ενεργούν εξ ονόματος συγκεκριμένου ενάγοντος ή εν τη απουσία προσδιορίσιμου ενάγοντος (βλέπε ΔΕΚ, C-54/07, Feryn).

10

Προστασία από Θυματοποίηση

- Άρθ. 24 Οδηγία 2006/54, Άρθ. 11 Οδηγία 2000/78, Άρθ. 9 Οδηγία 2000/43

- Τα κράτη μέλη εισάγουν στην εθνική έννομη τάξη τα μέτρα που απαιτούνται για την προστασία των εργαζομένων, περιλαμβανομένων και εκείνων που είναι εκπρόσωποι των εργαζομένων όπως προβλέπει η εθνική νομοθεσία ή/και πρακτική, κατά της απόλυσης ή άλλης δυσμενούς μεταχείρισης που θα συνιστούσε αντίδραση του εργοδότη σε καταγγελία εντός της επιχείρησης ή σε κίνηση δικαστικής διαδικασίας με στόχο να επιβάλει τη συμμόρφωση προς την αρχή της ίσης μεταχείρισης.

11

Φορείς Ισότητας

- Άρθ. 20 Οδηγία 2006/54, Άρθ. 13 Οδηγία 2000/43, καμία διάταξη στην Οδηγία 2000/78

- Τα Κράτη Μέλη ορίζουν έναν φορέα ή φορείς και κάνουν τις απαραίτητες ρυθμίσεις ώστε να προωθεί, αναλύει, παρακολουθεί και στηρίζει την ίση μεταχείριση όλων των ατόμων χωρίς διακρίσεις λόγω φύλου.
- Καθήκοντα: παροχή βοήθειας προς θύματα διακρίσεων όταν καταγγέλλουν διακριτική μεταχείριση· διεξαγωγή ανεξάρτητων ερευνών· δημοσίευση εκθέσεων και συστάσεων

12

Κυρώσεις/Ποινές

- Άρθ. 18 Οδηγία 2006/54, Άρθ. 17 Οδηγία 2000/78, Άρθ. 15 Οδηγία 2000/43
 - Αποτελεσματικές
 - Αναλογικές
 - Αποτρεπτικές

13

ΔΕΚ - Von Colson und Kamann

- Απόφαση της 10^{ης} Απριλίου 1984, C-14/83
 - Γερμανικός Αστικός Κώδικας τότε: περιορισμός της αποκατάστασης λόγω διάκρισης κατά την πρόσληψη σε επιστροφή των εξόδων της αίτησης
 - ΔΕΚ το παρόν ένδικο μέσο = ανεπαρκές
 - Παρ. 22: «Είναι αδύνατο να θεσπίσεις πραγματική ισότητα ευκαιριών χωρίς το κατάλληλο σύστημα κυρώσεων . Αυτό προκύπτει όχι μόνο από τον πραγματικό σκοπό της οδηγίας αλλά κυρίως από το Άρθρο 6 το οποίο παρέχει τη δυνατότητα προσφυγής στους αιτούντες για μια θέση που υπήρξαν αντικείμενο αρνητικής διάκρισης...»

14

ΔΕΚ - Von Colson und Kamann

- Παρ. 18: «Τέτοια μέτρα μπορεί να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, διατάξεις που απαιτούν από τον εργοδότη να προσφέρει μια θέση εργασίας στον υποψήφιο που υπήρξε αντικείμενο αρνητικής διάκρισης ή να παρέχει στον υποψήφιο επαρκή οικονομική αποζημίωση, που ενισχύεται, όπου είναι απαραίτητο, από ένα σύστημα προστίμων. Η οδηγία, ωστόσο, δεν ορίζει μια συγκεκριμένη κύρωση· αφήνει τα Κράτη Μέλη ελεύθερα να επιλέξουν από τις διάφορες λύσεις την κατάλληλη για την επίτευξη του στόχου.»
- Παρ. 23: Η κύρωση πρέπει να εγγυάται πραγματική και αποτελεσματική προστασία.

15

ΔΕΚ - Decker

- Απόφαση της 8^{ης} Νοεμβρίου 1990, C-177/88
- Η ευθύνη του εργοδότη για την παράβαση της αρχής ίσης μεταχείρισης δύναται να μην αποτελεί αντικείμενο απόδειξης λάθους που αποδίδεται στον εργοδότη
- Η κύρωση πρέπει να έχει πραγματικά αποτρεπτικό αποτέλεσμα για τον εργοδότη

16

ΔΕΚ – Marshall II

· Απόφαση της 2ας Αυγούστου 1993, C-271/91

- Παρ. 26: Στις περιπτώσεις όπου η οικονομική αποζημίωση είναι το μέτρο που υιοθετείται για να επιτευχθεί ο στόχος που αναφέρεται παραπάνω, πρέπει να είναι επαρκής, ώστε να αποκαθιστά πλήρως την απώλεια και ζημία που υπέστη ως αποτέλεσμα της απόλυσης λόγω διακρίσεων σύμφωνα με τους εφαρμοστέους εθνικούς κανόνες
- Παρ. 30: ο καθορισμός ενός ανώτατου ορίου για τις ζημίες δεν αποτελεί σωστή εφαρμογή
- Βλέπε επίσης ΔΕΚ, C-180/95 Daehmpaehl

17

ΔΕΚ – Feryn

· Απόφαση της 10ης Ιουλίου 2008, C-54/07

- Οι κυρώσεις πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ακόμη και αν δεν υπάρχει συγκεκριμένο θύμα
- Καταλληλότητα μιας κύρωσης

18

ΔΕΚ - Accept

- Απόφαση της 25^{ης} Απριλίου 2013, C-81/12
 - Οι συμβολικές κυρώσεις («προειδοποίηση») δεν μπορεί να θεωρηθούν αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές

19

ΔΕΚ - Camacho

- Απόφαση της 17^{ης} Δεκεμβρίου 2015, C-407/14
 - «Χρηματικές αποζημιώσεις» επιτρέπονται, αλλά δεν απαιτούνται από την Οδηγία 2006/54

20

- Απόφαση της 28^{ης} Ιουλίου 2016, C-407/14
 - Αίτηση για μια θέση με μοναδικό σκοπό την εξεύρεση αποκατάστασης δεν εμπίπτει στον ορισμό «πρόσβαση στην εργασία» κατά την έννοια της Οδηγίας 2000/78 και μπορεί να θεωρηθεί κατάχρηση δικαιώματος.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!